

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. шад. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місечко 4-00 зод.
Чвертьріччя 12-00 „
Півріччя 24-00 „
Річно 48-00 „

ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар.
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-50 зод., Німеччині 7-50 зод.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехословач-
чині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Бол-
гарії 7-50 зод., Австрії 7-50 зод.,—
Збірка адреси 1 зод.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Признання українського народу в американському конгресі.

(Кореспонденція з Америки.)

Нью-Йорк, 1. вересня 1932.

Про рішення петербургської Академії Наук з 1906 р. в справі самостійності української мови розписувалася свого часу українська преса як про епохальну подію. Коли так, то важною подією для нас є також признання українців за окремий нарід американським конгресом і президентом далеко ще до берестейського миру. Розуміється, що це не сталося випадково, але цей факт вказує, що українці не мають причини вважати себе якоюсь упослідженою расою чи племенем, коли навіть розмірно невеликі їх заходи приносять бажані успіхи. Треба лише хотіти і вміти використати політичну конюнктуру.

Українська еміграція в Америці разураз творить та пересипає свої „загально-народні“ організації чи хвилеві угруповання. Так сталося теж дня 1. листопада 1916 р., коли то в Нью-Йорку перемінено імя „Руської Ради“, заснованої пок. єпископом Сотером Ортинським на спільнім зїзді „підкарпатських та галицьких Русинів“ у Філадельфії в 1915 р., на „Українську Раду“. Вже на перших зборах Української Ради 26. грудня 1916 р. ухвалено таку резолюцію: „Щоби Українська Рада вдалася до президента Злучених Держав з проханням назначити Український День в Америці і щоби в тому дні зійшло було на цілій території Злучених Держав збирати жертви на українців, що потерпіли у війні“. Тому, що в тому часі найбільш репрезентативним українцем у Злучених Державах був о. Петро Понятишин, українсько-католицький парох в Ньюарку, в стейті Нью Джерси, як адміністратор українсько-католицької дієцезії по смерті пок. Сотера, Українська Рада доручила йому виконання цієї резолюції.

Обставини так склались, що о. П. мав за дієцезального адвоката п. Вільяма Дж. Кериса з Ньюарку, а цей знова був приятелем конгресмена (посла) Джеймса Геміла, що був шкільним товаришем Йосифа А. Томолті (Joseph A. Tumulty), секретаря президента Вудрова Вільсона. Секретар президента це не приватний писар, але, на основі закону, шеф кабінетової канцелярії з міністеріальною платнею. Крім цього Томолті був близьким приятелем Вільсона і мав на нього великий вплив. Вільсон так далеко йому довіряв, що брав його на засідання кабінету, хоч це було проти всяких досі принятих звичаїв у Білому Домі. Отже що обставину використали о. П., ада. Керис і пос. Геміла і наперед приватно обговорили справу Українського Дня з Томолті. Саме було вже кілька таких чужинських „днів“ і далися чути негодування за безнастанні збірки на вулицях міст в Америці. Крім того такі справи перепинали правильну працю конгресу — а війна з Німеччиною вже висіла у воздуху. Але Томолті обіцяв і слова дотримав.

Щоби проголосити Український День на цілу Америку, треба було ухвалити відповідну резолюцію тією самою дорогою, як ухвалюється закон. Отже треба було згідної ухвали нижчої палати конгресу („палати репрезентантів“), вищої палати (сенату) і підпису президента. Якби це йшло правильною дорогою, то треба було наперед поставити внесок у котрійсь палаті, опісля внесок був би пішов до комісії, де міг пропасти, або прийти на денний порядок чавів аж по році. Така дорога для Українського Дня не мала виглядів на успіх, бо російський амбасадор був би певно ужив усіх своїх впливів, щоби справу вбити. Отже треба було пуститися на льотерійну ставку: перепачкувати Український День як наглий внесок за односторонньою згодою в палаті репрезентантів і в сенаті.

На просьбу Геміла піднявся предсідник палати послів, Чамп Кларк (Champ Clark), перфорсувати резолюцію в себе, а сенатор Генрі Кабот Ладж (Henry Cabot Lodge) із стейту Массачусетс в сенаті. Вони знали, що за резолю-

цією стоїть Томолті. Українська депутація, з о. Понятишином на чолі, явилася офіційно в конгресі 4. січня 1917 р., а вже 24. січня Чамп Кларк поставив резолюцію як наглий внесок пос. Геміла на денний порядок. В самім рішучім моменті прийшов спротив одного конгресмена і тимсамим внесок не перейшов як наглий. Виглядало, що справа була погребана, хоч у сенаті сенатор Ладж перепер свій внесок як наглий 7. лютого. Але Чамп Кларк добре пильнував нашої справи і, коли 22. лютого не було на сазі опонента з попереднього голосування, пос. Геміла поставив знову наглий внесок у справі Українського Дня і він перейшов вимаганою односторонністю. Тепер уже не було страху, бо далі пильнував справу Томолті. Кабінетова канцелярія проложила резолюцію до підпису президента 2. березня і підписав Вільсон спеціальним пером, котре Томолті відтак передав на пам'ятку о. Понятишину. Кожний із згаданих діячів добре розумів, що це історична подія, бо підноситься до рівнорядності націй такий нарід, який навіть на своїй землі не мав признання.

Ще треба було приготувати прокламацію президента, а тим занялася кабінетова канцелярія. При вписуванні назви „українці“ рішили подати на першій місці давню назву „Ruthenians“, бо вона була знава Вільсоном, як бувшому професорови, а побіч додали імя „Ukrainians“. Отже тому прокламація звучить так: „Зваживши, що дня 2. березня 1917 р. а одобрив Спільну Резолюцію Конгресу Злучених Держав Америки, яка звучить як слідує:

„Тому, що в крайх положених у східній часті Європи, на терені руйнуючої війни, є найменше один мільон русинів (українців) у страшній потребі поживи, одніня й захисту; і

„Тому, що сотки тисячів цих людей мусіли опустити свої домівки й своє майно, а не маючи нагоди постаратися про забезпечення своїх найконечніших потреб, мусіли терпіти неадапти, голод і невисказану нужду; тому нехай буде

„Постановлено Сенатом і Палатою Репрезентантів Злучених Держав Америки, зібраних на конгресі, що з огляду на горе, нужду й недостаток, які ці люди вилержують, проситися укліно Президенту Злучених Держав назначити й установити день, в якому горожани цього краю можуть дати вислів своєму співчуттву складанням жертв на фонди, які тепер збираються на підмогу русинів (українців) у воюючих державах.“

Політичні анальогії.

Чи наслідування польських метод у Німеччині?

У крутіж німецьких подій, таких незвичайних у своєму змісті, опозиційна польська преса вилвила дещо, що мало би нагадувати... внутрішньо-політичне життя Польщі. Ця преса просто говорить про наслідування політичних польських досвідів з останніх кількох літ. Такі факти, як той, що фон Папен справився швидко з розполітикованим парламентом, або що в Берліні появились закани аступати до нової „президіальної партії“ (від якої — до речі — канцлер відмежувався), або поголоски про „безпартийний блок“, який мав би дати поміч фон Папену для дальшої боротьби з партійництвом — і для санації внутрішньо-німецьких відносин — ці факти і чутки послужили декому з протисаційного табору доказами, що фон Папен пішов слідами польського маршала...

На що легкість, з якою „дехто“ дошукується політичних анальогій там, де їх нема, зарекувала „Дайтше Рундшав“ з Бидгощі. П міркування звернені від адресою „Дзенік-а Бидгоского“, який помістив допис із Берліна теж у вище згаданому жанрі.

„Дайтше Рундшав“ підкреслює яскраві відмінності між фон Папеном і Пилсудським і тих

ріжниць додачує цей часопис чимало. „Бо Німеччина — це не польський нарід, а світ не є тепер той сам, що був ним шість літ тому“. І передовик німецької газети ачислює: „Пилсудський іменував свого президента, а Гінденбург підпис на шиті фон Папена. Пилсудський є військовим міністром і вирішує обсяду міністерської президії. Пан фон Папен має біля себе військового міністра і ніхто не відає, чи власне цей міністр не покличе колись до влади іншого канцлера. А перш усього — Пилсудський є рішачісно Гітлером, тоді, коли фон Папен має в Гітлері противника.“

У дальшому докладає „Дайтше Рундшав“, що на творення нової партії нема ніякої чаді. Так Гутенберг, як і „Крицевий шелом“ вирвано противляється тому. Отже безглуздою є думка про якийсь німецький клуб ББ. Його змонтування шляхом наслідування польських виборів є у Німеччині неможливе. Особа Гінденбурга є у Німеччині не буде жаною ручити теж за те, що в Німеччині не буде жаною диктатури, дарма, що „Крицевий шелом“ радить, аби обходитись у дальшому без парламенту. „Коли вже Пилсудський не хоче обійтись без тієї конституції, то тим більше не може зречтись

31. ЖОВТНЯ П. Р.
кінчиться речиння виповідання обезпечення 1/3 часті в ПЗУВ. на 1933 р. Не зволікайте ні хвилі, а йдіть до агента „Дністра“, закладайте картки виповіджень, виповіть П і вишліть поручено до приналежного відділу ПЗУВ. Виповіджену 1/3 часті обезпечіть негайно в

**Т-ві Взаїмних Обезпечень
„ДНІСТЕР“**

у Львові, вул. Руська ч. 20.

„А тому, що я певний, що населення Злучених Держав не відкаже своїй допомозі тим людям, яких навістила війна, голод і пошесті;“

„Отже я, Вудро Вільсон, Президент Злучених Держав, згідно з бажанням Конгресу, назначую і проголошую 21-ий день місяця квітня як день, в котрому населення Злучених Держав може складати такі жертви, які вважає за відповідні для допомоги русинам (українцям) у воюючих державах.“

„В доказ цього мій власноручний підпис і печатка Злучених Держав.“

„Дано в місті Вашингтоні дня 16. березня, року Божого 1917, а року незалежності Злучених Держав сто сорок першого. — Вудро Вільсон.“

(Печатка)

Побіч Президента: Роберт Ленсінг, Міністр Заграничних Справ.“

Цю прокламацію видрукували всі більші депешки в Злучених Державах, але це припадо вже на час виповідження війни Німеччині. Це був останній чужинський „день“ і від тоді вже ніхто не дістав такого дозволу на загальні збірки.

Сама справа проголошення Українського Дня повинна була наповнити український загальний радістю і спонукати їх до одушевленої акції для алаштування прилюдних збірок на вулицях більших і менших міст Америки. А всеж, який жах ще тепер переймає світового українця на згадку, що проти заходів Української Ради робила найдивачніші інтриги організація „лівих“ груп, Федерація Українців у Злучених Державах, а в дні 21. квітня появились на вулицях колектори з українськими візниками й пущками від злох груп, котрі себе взаїмно поборювали. — Із збірок дістала від місцевих комітетів Українська Рада 52.246 дол. і 60 ц., а Федерація 32.217 дол. і 37 ц.

Але головна боротьба із витратою Гераклевої енергії за цей український Скарб Нібелюнгів розпочалася щойно по збірці, і, хоч вона тепер притихла, то пам'ять про неї потрясає ще й досі нервами підписаного.

Д-р Семен Демидчук.

П уряд Німеччини, що енергійно протиставляється усім нелегальним спробам підірвати державний авторитет".

Стільки німецька газета, Пильний обсерватор внутрішнього німецького життя очевидно ледви чи буде ждати такої простої розв'язки скопикованої проблеми — як наслідкування підсудини, — проблеми, що повстала не тільки на тлі гравітації Гітлера до влади. Такий чи інший розвій подій у Німеччині не інспірують тільки амбіції деяких таборів, аби захопити керму держави чи біля неї залишитись, щоби на внутрішньому терені реалізувати свою ідеологію. Тут сніпились у боротьбі різні темпераменти, різні ментальності, що хочуть на свій лад прочистити шлях на міжнародньому терені до могутності Німеччини, що хочуть на свій спосіб повернути її давний блиск, давне сяйво. Від того, як уложаться у дальшому взаємини великодержав з Німеччиною, від того, яку послідовність виявлять міжнародні чинники у сприянні росту великодержавних амбіцій Німеччини, росту її значіння та „Wille zur Macht", від того чимало залежить дальший хід подій на терені німецької держави. І який би цей хід подій не був, то у всякому разі далекий він буде від того, аби нагадував своєрідні ходи польської савації.

В. Север.

Слова і діла.

Волинь, 18. IX. 1932.

I.

Останні чотири роки були роками настирливої деклямації про „українофільство", пошанування української культури, підтримування національного руху й українських організацій, турботи за народний добробут, церкву й т. д.

Для сильнішого ділання на слухачів спроваджено спеціальних декляматорів, тепер уже „полсів" і „сенаторів", ріднохатівців і вуїстів, акторів і нивістів, радних і лавників, могильників, педагогів і самоуправних діячів та інших „культурників", вихователів, кооператорів.

Ці „специ" деклямували старі й модерні „вори": про „за нашу й нашу волюність", колишнє братерство й кохання, спільну регіональну культуру, нові спільні інституції і цінності, співжиття й співпрацю та про велике щастя й багаті користи від усього цього для українців.

Деклямували на всі способи. А найбільше „Гнива". Волинякам, — здавалося декому, — зазначається апитися цими деклямаціями та повірити, що на волинській землі настав рай і українці, як у казці, будуть самоуправлятися, їхні діти матимуть українські школи, культурно-освітня праця розцвіте, добробут підійматимуть кооперативи, як найкращі дріжджі; церква буде в своїх руках, брацтва воскреснуть і знову розгорнуть свою працю.

Словом, широко була закроена деклямація про омріяну казку життя.

II.

Чотиролітний сеанс волинських деклямацій закінчився найвищим акордом угорі, аж у Варшаві, а саме 15. травня ц. р. на з'їзді „орієнталістичних кол молодих". Підчас промови, присвяченої національним меншостям п. Леон Васілевський, відповідаючи одному з учасників

з'їзду, висловив такий погляд на розв'язання українського питання в Польщі („Всхуд", ч. 3—4, стор. 110):

„Першою фазою, — як передає „Всхуд", — повинно бути надання певної культурної автономії українській меншості... Утраквістичні школи треба признати за шкідливі... Наступною фазою розв'язання українського питання повинна бути територіальна автономія".

Це вже трохи більше, ніж деклямації волинських мандрівних спеціів.

III.

А практика в тому самому часі?

Агонія луцького брацтва від хороби комісарщини. Закриття луцької і кремянецької „Просвіти". Введення викладання в українських гімназіях історії і географії польською мовою. Поширення „дубенського" кооперативного права на інші повіті. „Волинський ревізійний союз" і проект п. Волошиновського перетворити українську кооперацию в неукраїнську. Зміцнення утраквізації по селах. Герцювання „певних" людей на руїнах українського шкільного, культурно-освітнього, економічного, церковного й самоуправного життя. Відрухи серед молоді. Мосур, Олексинець, Волинське Полісся...

Все в одному часі й у тісному зв'язку між собою.

IV.

Кому це потрібно, може зробити для себе дуже ясний і точний логічний висновок з цієї вязанки деклямацій, практики та подій.

А передовсім — один висновок.

Трактування наших мас, як малолітніх дітей чи як тої ворони в байці Крилова, є дуже хибним і запізнілим. Наші маси дозрівають і вміють відрізняти деклямації від реального життя.

Спосіб „заспокоювання" широких верств українського народу деклямаціями й казками цілковито збанкрутував. Більше цього: у наших масах подібні „заспокоювання" викликають почуття ображеної гідності й обурення та штовхають їх на слизькі й небезпечні шляхи. Бо вони вже знають, що їм належиться.

Румунсько-більшовицькі переговори в Женеві.

БУКАРЕШТ. (ПАТ). Румунське міністерство закордонних справ оголосило такий комунікат: Аби покласти край фантастичним інформаціям, які дотичаються пакту про неагресію, міністерство

коли ми писали в ч. 137 „Діла", що Волинь підмінована, то й не припускали, що життя так швидко підтвердить наші спостереження.

Одноразово воно підтвердило й облуду деклямацій найнятих „перехожих" людей, що мали завданням як не приспати наші маси, то бодай обманувати ті чинники, від яких спливають на них благодаті.

Життя розвіяло фальш деклямацій, відкрило наготу страшної практики й знову поставило українське питання на Волині руба.

Senex.

Новий рекорд швидкості

ЛЬОНДОН. (ПАТ). Америкавець Ельгован здобув на моторівці „Міс Америка" на озері Мішіген новий світовий рекорд швидкості, осягаючи пересічно 124,91 миль на годину. Дотеперішній рекорд був 119,81 миль на годину, а мав його англієць Кей Дон.

На Сагару!

ПАРИЖ. (ПАТ.) З Мадриду повідомляють. 145 єспанських старшин і аристократів, які брали участь в останній революції проти республіканської влади, вислали кораблем на вигнання до далеких місцевостей Сагари. Крім цього в Мадриді чекає на вигнання 140, у Севільї 230 старшин та аристократів.

Новий мадярський консуль у Львові.

ВАРШАВА. (ПАТ). Президент Річипосполитої дав exequatur п. Юліанові Новотному, почесному консулеві Мадящини, на простір повідств львівського, станіславівського, тернопільського і волинського з осідком у Львові.

УКРАЇНЦІ!

КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЩО ОГолошуються в УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.

Плебісцит у справі відбудови німецької армії.

БЕРЛІН. 22. 9. ПАТ. Баварський союз фронтових воєнків у ввєсенні до міністра внутр. справ Гайля домагається розписання плебісциту в справі відбудови німецької армії на основі загального обов'язку військової служби. Метою плебісциту є оголошення закону, на основі якого важливість 5. частин версальського трактату мають формально скасувати а відбудову німецької армії

перевели би на основі загального обов'язку військової служби у якнайширшій діяльності. Рівночасно видають розпорядки в справі озброєння та вивчення тієї нової армії. Закон називатиметься „Новий закон про збройну силу". Власкодавці заповідають, що пропонують лісту з кількома тисячами підписів задля підтримки ввєсення.

Делегат патріарха при православній церкві в Польщі.

ВАРШАВА. 22. 9. ПАТ. Із Греції приїхав до Варшави архимандрит Канадзайтіс. Православний патріарх у Царгороді іменував його де-

легатом патріарха при православній церкві в Польщі на місце виключеного свого часу еп. Зотоса.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. ВЕРЕСНЯ 1932.

СТ. СІРОПОЛКО.

3)

П. Ніщинський-Байда.

(З нагоди 100-ліття з дня його народження).

(Докінчення.)

Близькість Аваніва до Єлисаветграду сприяла тому, що П. Н-ий зійшовся з тамтешнім музично-драматичним гуртком, з якого потім вийшли знамениті актори М. Кропивницький, брати Тобилевичі (І. Карпенко-Карий, М. Садівський, О. Саксаганський) і ін.

В січні 1882 р. П. Н-ий знов оселився в Одесі, куди був переміщений на посаду учителя грецької мови у 2-й гімназії. Тут П. Н-ий, як сам висловлюється, „тілом очунав і значно душею відпочинов". У другому періоді свого перебування в Одесі (до 1888 р.) П. Н-ий продовжував працю над перекладом „Одисей", яку й довів до кінця, та знов повернувся до участі в Одеській Громаді, головне в комісії для складання українського словника, що потім вийшов у світ під назвою: „Словарь російско-український. Зібрані і впорядкували М. Уманець і А. Спілка" (сєбто М. Комаров і Одеська Спілка).

Однак „Одисей" не побачила світу в російській Україні: Головне Управління у справах друку повідомило П. Н-го, що „Одисей" „запре-

щається безумовно". Потім вона вийшла у Львові (1889—1892 рр.).

В 1888 р. П. Н-го переміщено на посаду учителя бердянської гімназії, відкіль у 1890 р. і перейшов П. Н-ий на пенсію. До часу призначення пенсії — 50 карб. місячно — після залишення учительської посади П. Н-ий дуже біднував, і тільки матеріальна допомога українського мецената Василя Семеренка (600 карб. річно) давала П. Н-му можливість жити і працювати над перекладом „Іліади" Гомера. За цю допомогу В. Семеренка і присвятив йому Петро Ніщинський переклад „Іліади" (на жаль, П. Ніщинський встиг перекласти лише 6 пісень), не подаючи повного прізвища свого добродія („Шановному і високоповажаному В. Х. С-ові").

З переходом на пенсію П. Н-ий жив, як пустельник, то в Одесі, то напереміну у котроїсь з двох доньок, що були за пан-отіями — Людмили Аламович та Музи Левицької.

Здоров'я П. Н-го зовсім підупало, — увесь час хорував. На четвертий тиждень великого посту 1896 р. П. Н-ий поїхав до доньки в м. Ворошиловку на Поділлі, але в дорозі побив його параліж. У несприятливому стані відвезли П. Н-го до доньки, і там він за два дні помер (4-го березня по ст. ст. 1896 р.). Там-же, у Ворошиловці й поховали його у присутності жінки, доньок і сина Вадима.

В таких загальних рисах можна визначити

*) О. Рибнін-Скляревський. З життя Одеської Громади 1880-х років „За сто літ". Кн. IV. Київ, 1929

особисте бідолашне життя П. Н-го та його багато-творчу працю на користь української культури. П. Н-ий був чистим культурником. „Хоч він і відвідував — як пише у своїх спогадах О. Рибнін-Скляревський — зібрання революційної течії Одеської Громади 1870-их років, але не брав участі в її діяльності".

Ще за свого життя П. Н-ий знайшов високу оцінку своєї поетичної і музичної творчості „Закувала та сива зазула" стала улюбленою піснею українських концертів. Так коли Одеській Громаді пощастило в 1895 р. зорганізувати Шевченківське свято під прапором Славянського Благодійного Товариства, то в програму концерту увійшла поруч з піснями М. Лисенка також хорова пісня „Закувала та сива зазула".

Дуже тонку і влучну оцінку П. Н-го, як перекладача, знаходимо в рецензії на 6-у пісню „Одисей" (див. ч. 12 „Київська Старина" за 1885 р.): „Вірш — вільний і легкий; у мові нема ні одного надуманого звороту, і що найважливіше, чудово передано загальний дух великого твору старовини, та спокійна легкість, та велична краса, якими, як промінням сонця, наскрізь є просякнутий твір „всєвидючого сніпця".

На великий жаль, ні „Одисей", ні „Іліади" нема тепер у продажі — всі ці праці П. Н-го стали бібліографічною рідкістю, а тому перевидання їх було б найкращою даниною нашого громадянства свілій пам'яті „українського Гомера".

Іми П. Ніщинського-Байди, як українського поета й композитора, на завжди збережеться в історії української літератури й музики.

Із містерій на Лемківщині.

Дивна історія одного хреста, який славить єдність з Росією.

Серед ночі з 26. на 27. липня ц. р. в парубків з села Злоцького к. Мушини (пів години заїзавицею від Криничі), а саме Адам Барка, Ваньо Барка, Микола Барка, Ваньо Шост, Василь Барка і Семен Барка викопали хрест з гр.-кат. цвинтаря в Злоцькім, закопаний там проти волі місцевих парохіян, але за дозволом староства в Новім Санчі з 14. VII. ц. р., учасниками „свята русскої культури“ під проводом „русскої“ інтелігентної новосандецького повіту в дні 17. VII. ц. р. По вдоволенні слідстві поліція в Мушині викрила викопувачів, серед ночі в кайданах відвела їх у Мушину і там помістила в громадських арештах. Слідуючого дня 5-ох з них по переслуханні випустили, а Адама Барку перевели на поліцію, там держали його біля 4 годин закопаного і переслухували на обставину, чи хто його до цього вчинку намовляв. Слідуючого дня передано його судові, а слідчий суддя по переслуханні виставив його негайно на волю.

Епілогом цього була розправа, яка відбулася 26. VIII. в суді в Мушині проти Адама Барки і 5-ох товаришів за перенесення православного хреста з греко-кат. цвинтаря на поле Андрія Яценіка, інспіраторів „свята русскої культури“ в Злоцькім в дні 17. VII. 1932. Обвинуваченим закарала поліція в Мушині провини з § 306. к. а. Розправі проводив суддя Студентович, в ролі обвинувачувачих виступав Стефан Міхалік старший постерунковий в Мушині. Обвинувачені відповідали з вільної ступи. Боронити усіх адв. д-р Вайх з Мушини. До вчинку призналися, до вини не погоджувалися. Всі солідарно заявили, що хрест з гр.-кат. цвинтаря забрали без нічної намови, бо вони і цвинтар є гр.-кат., а хрест є православний.

Суддя старався підкреслити таю політичне, тому давав підсудним відповідні питання, на які вони заявляли, що хрест усунули з цвинтаря тому, бо закопали його прихильники „унії з Росією“ на пам'ятку унашим борцям за Москву, а не за український нарід.

У висліді розправи суддя засудив обвинуваченого Адама Барку на 4 тижні арешту, всіх інших (5) по 2 тижні. Оборонець в імені всіх обвинувачених вніс апеляцію, а заступник прокуратора спротив проти низького виміру кари.

Дня 1. IX. ц. р. відбулася знову розправа проти Адама Барки і 5-ох товаришів. Цим разом Андрія Яценік, віят у Злоцькім, ініціатор „свята русскої культури“, вніс через адв. Булика скаргу до повітового суду в Мушині за те, що вони 27. липня закопали православний хрест на його полі. Суддя признав „нарушення в посіданню“, оскільки відкинув домагання Андрія Яценіка перенести хрест назад на гр.-кат. цвинтар у Злоцькім.

І так отой хрест „русскої культури“ в Злоцькім остане „безбатченком“, бо ті, що започаткували його, зрікаються своєї дитини, а на гр.-кат. цвинтарі в Злоцькім громадяни рішуче його не хочуть. Наразі бідолаха стоїть спокійно на полі Андрія Яценіка і чекає своєї долі.

На день 19. IX. ц. р. назначило староство в Новім Санчі о. Іванові Качмарові карно-адміністраційну розправу за „невласливе заховане сен,

образел влади і впроваджене влади в блонд фальшивим донесенням в дні 17. VII. ц. р.“

Закар. „невідповідної поведінки“ полтав на тім, що о. Качмар разом зі своїми парохіянами боронив входу на гр.-кат. цвинтар в Злоцькім перед учасниками „русскої культури“ та їх політичної демонстрації: „образа влади“, бо о. Качмар на вид дозволу староства мав сказати поліції „то глупство“, а „впроваджене влади в блонд“, бо о. Качмар вислав 18. VII. ц. р. телеграму до міністра внутрішніх справ, протестуючи проти поведінки поліції.

Того самого дня, 10. вересня ц. р., о. Качмар був на арешті в старо-ти в Новім Санчі. Вияснювалося, що староства не був до цього часу повідомлений про цілу низку найважливіших подробиць тої афери, м. ін. не знав зовсім, що на хресті був напис „во пам'ят борцям, павшим за одностро Русі“. На запит о. Качмара, що даліше зробити з хрестом, бо вигорілася дурна ситуація, що планави мають усунути хрест з ґрунту Андрія Яценіка, але не знали, де його похити, староства о. Качмарові усунути напис на хресті, поставити хрест і поставити його на місцевому цвинтарі. Зрештою, заповів свій приїзд у найближчих днях до с. Злоцького і перевести слідство на місце.

Якщо було зливання о. Качмара, коли по повероті в Злоцьке довідався, що 11. 9. (неділя) має відбутися перенесення хреста з ґрунту Яценіка знову на місцевий цвинтар тими самими людьми, з музикою, промовами і т. д. На всякий випадок вислав о. Качмар в неділю (11. 9.) рано депешу до новосандецького староства, заповідаючи оборону святості цвинтаря.

В суботу в ночі біля 11. год відбулася у місцевого віптя якась парада, на якій були 2 жандарми і 3 місц. господарі Андрія Яценік, Ваньо Тарасевич і Лука Крапек. Над тим радили — не відомо.

В неділю в 3¼ год. стали дійсно сходитися люди з Криничі і Поворожника гуртками по 3—5 осіб, переважно молоді, а в 4-й год. попол. приїхала музика і вогнева сторожа з Криничі. Всіх біля 150 людей. З інтелігентів адвокат Гватишак, учитель Трохановський з жінкою і сином, учитель Мілянчик з Поворожника зі сином студентом, син о. Левканича з Чирча і 2—3 незнайомих типів. Всі зібралися під хрестом на ґрунт Андрія Яценіка, де адвокат Гватишак вголосив якусь коротку промову і похит з хрестом спрямував в напрям цвинтаря. В церкві битком наповненій парохіянами правились вечірня, по якій в часі катехізації счинявся в церкві рух. Бо хтось дав знак, що похід зближається до церкви. Всі парохіяни о. Качмара миттю вийшли з церкви і самостійно обсадили вхід до брами. На кінці вийшов о. Качмар зі своїми помічниками. Поліція числом до 10 осіб (4 жандарми і 8 граничної сторожі) робили перехід для несучих хрест. Місцеві священники заклали місце у входовій брамі на цвинтар, а коли командант поліції вказав дозвол староства на вкопання хреста на цвинтарі, о. Качмар заявив, що за цілість цвинтаря відповідає перед духовною владою, тому його обов'язком є цвинтар борони-

з нинішнім числом висилаємо чеки П.К.О., якими просимо надсилати передплату.

PEREPLATA
ЗА ЖОВТЕНЬ 30Л. 4.—

ЗАЛЕГЛА ПЕРЕДПЛАТА ПО ЧЕРВЕНЬ ВКЛ. ПО СТАРІЙ ЦІНІ ЦЕ Є 30Л. 5.— МІСЯЧНО.

ти. Тоді ті, що несли хрест, силою кинулися до брами, а поліція відступила парохіян. Знову страшний крик і маніфестанти з хрестом на цвинтарі. Зазначається, що ніхто з парохіян о. Качмара не брав участі в перенесенні хреста (з виником Стефана Мілянчика). Всю роботу виконали криничани і люди з Поворожника. На цвинтарі вигоріло хтось підбурюючи промову проти українців, хоч у дозволі староства не було зазначено промови. Як вислід тої останньої московської паради — цілий рід осіб селян із Злоцького, тяжко побитих приїзжаними „мозоляками“.

Тогож самого дня приїхав до села Злоцького сенаторка п-ні О. Кисілевська, яка чимало енергії витратила, щоб впокоїти схвильованих селян і не допустити до нагальних виступів.

Слідуючого дня, 13. 9. 1932., сен. Кисілевська з о. Качмар були в Новім Санчі у старостві д-ра Лата. Староста нічого не сказав, чому щось іншого говорив о. Качмарові, а що іншого безпосередньо побитих зробив. Всю вину склав на о. Качмара; цвинтар, мовляв, є власністю громади і рада громадська мала право дозволити вкопати хрест. Аргументи й перестороги сен. Кисілевської, що наслідком цих подій загрожували в селі й околицях надзвичайно схвильовані настрої і що може прийти до жалюгідних випадків, — не найшли у старостві розуміння.

Зате тріумфують криничані московіти і „Русскій Голос“, що вдалося їм зробити павість в одному з найкращих і найсвідоміших українських сіл на Лемківщині.

25 000 доларів відшкодування.

НЮ ЙОРК. (ПАТ). Відомий італійський боксер Карпелла виграв процес проти 6. місяця світа в боксі Шмерлінга за недодержання контракту. Суд засудив Шмерлінга на заплату 25.000 доларів відшкодування на користь Карпелли.

Маневри в Бесарабії.

З Букарешту повідомляють: У Бесарабії почнуться на днях великі озінні маневри румунської армії в присутності короля Карла. У маневрах візьме участь як істот. шеф американського генерального штабу генерал Мек Артур.

МИХАИЛО РУДНИЦЬКИЙ

МІЖ ІДЕЄЮ І ФОРМОЮ

Обємом 244 сторін. Ціна 3.— зол. Для передплатників „Діла“ 2.— зол., із порученою пересилкою зол. 3.10. Замовляти в Адміністрації „Діла“, Львів, Ринок 10, або у всіх українських книгарнях.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 24. ВЕРЕСНЯ 1932.

В. ГЕРАСЬМЧУК.

Чи анонімність козацького літопису самозидця відкрита?

Є там же другий документ, який називає Р. Ракушку головою українського посольства до царя під час облоги Риги 1656 р. Про цей останній документ згадує у своїй історії про Хмельниччину в нотках академик М. Грушевський (т. IX, ст. 1.264) і на нього звідти покладається М. Петровський. Чому автор „Нарисів“ не зацікавився і тим важним документом та не достарався оглянути його, щоб переконатися, чи нема в ньому також, крім Ракушки, поіменного реєстру інших членів делегації? Бо на випадок, якби між членами рижського посольства зайшовся один тільки Ракушка, що був потім також членом борисівської комісії, його авторство мало б за собою сильнішу піддержку, хоч це могло б бути можливістю висилки когось іншим разом, про що ми не знаємо. Якби ж в обох острах повторилися імена кількох членів, то це обмежувало би цілі досліді до кількох певних осіб. Як там не було з цим другим документом, — треба би було конче оголосити в „Нарисів“ реєстр членів борисівської комісії, збиравши можливість вгадати в нього, а через це й ясність, дальших дослідів для інших

Бо, як дотепер стоїть справа, то вирішення літописного авторства є далеким питанням. Ще, думаю, мине досить часу, поки прибірається докола якоїсь особи настільки матеріалу, що буде можна з цілою певністю вказати на неї як на автора. Може це статися приладково скорше, а може й ніколи про нього не буде знати. У всякому разі це неможливо з дальшими дослідями, коли матимемо нові джерела. Наш історик минулого століття М. Костомарів, маючи перед собою спис козаків борисівської комісії, маючи прецікавий документ цієї української комісії, звернений до польських комісарів із представленими поглядами українського гетьманського уряду щодо прав Польщі на українські землі з підписами В. Золотаренка, Федора Коробки і Константина Матюти, вказував на Федора Коробку, того талановитого діяча, який належав до інтимнішого оточення Б. Хмельницького, як на автора літопису; але пізніша історична критика його відкинула з огляду на його вік і з огляду на факт, що він увесь час перебував на Правобережжі у Чигирині.

Про Константина Матюту досі не було згадки. У Кракові в бібліотеці Чарториських є його назвище в інструкції П. Тетери з р. 1664 (рук. ч. 402) між кандидатами, поданими до нобілітації. Потім за Дорошенка виступав якийсь полковник Матюша. Можливе, що це перекручене призвище Матюти.

Константин Матюта, здається, не звертає на себе особливого пізнання, але дещо

інше стоїть справа з Дивиським сотником (полк Чернігівський, а часом Ніжинський) Демидом Рагозою (в документах Рагоза, а навіть Рагуза), учасником борисівської комісії. Звідки він походив, не знаємо. У реєстрі козаків з р. 1649 стрічаємо в самім Чернігівській помю Мартина Небаби якогось Оніска Рагоженка, можливо, що брата згаданого вище Деміда.

З Демидом Филиповичем Рагозою записуємося на добре шойно 1654 р. Його діяльність, злучена з повстанням козаків у Білоруськім Могилеві над Дніпром. Він належить до тих перших осіб, які в московських реліквіях вислідні як козаки міста Могилева, що з шляхтичем полковником Константином Поклонським азили насаджувати там терором козацтво. Шляхтич Гелда, Демид Филипович (у москалів Філіпів), Рагоза і ще двоє козаків — це перші, що з Могилева вийшли і пристали до ватаги Поклонського, де було дещо й царських салдатів. Видко, був Рагоза зручною людиною, коли Поклонський уживав його до важких посланок. У серпні 1654 р. є він у царя під Смоленськом, який москалі тоді держали в облозі. І цікаво, що його побут під Смоленськом годиться з лютим штурмом москалів „проти 16 числа (серпня) в ночі“. Видно, що мав він за собою заслуги і вмів викликати таке до себе довіря, коли цар призначав його сотником і коли дістав грамоту на село Вилчиці. (Акти Ю. З. Р., т. XIV, ст. 235, 27. VIII. 1654.)

(Докінчення буде.)

Економічний огляд.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

Картезі і мін. Матушевський.

Гостра критика картезі, яка появляється в „Газеті Польській“ згідно пера б. мін. фінансів Матушевського, викликає великі враження. Особливо цікаве це в колах Левятана, якого орган „Курєр Польський“ зазаво обороняє весь час картезі, приписуючи їм велику роль у госп. процесі Польщі. Матушевський підкреслює облузу картезі, які в разі ліберальної, то знову за плановою господарною польського уряду, раз за свободою, другий раз за її обмеженням. Залежить від потреби. „Не картезі є лихі, а лиха є їхня політика“. Відгомін міркувань Матушевського не швидко минеться. Вже у Варшаві заповідають дискусії на цю тему по зібраннях, а преса отирає теж свої сторінки для докладного висвітлення ролі картезі, які загально вважають спричинником високих цін.

Нова митна тарифа.

У зв'язку з заповіданням ось-ось опублікуванням нової тарифи згадує в „Газ. Гандльовій“ голова комісії Союзу Промисл.-Торг. Палат Окольський позитивні наслідки тої важкої події в господарському житті Польщі. Він застерігається, що ці наслідки у взаєминах із закордоном не будуть уже тепер, бо тарифа важна аж в рік після її опублікування. Зате спричинить вона вже тепер ревізію торг. договорів із чужими державами, які — достосовані до нової тарифи — краще відповідатимуть інтересам польської держави. Тарифа є цим разом краще розбудована, ніж перша польська тарифа з 1919 р., має рівніший рівень митної охорони і більше відпо-

відає господарській структурі Польщі. Автор підкреслює, що в новій тарифі угадані не лише існуючі галузі промислу, але подумано в ній і про охорону тих галузей, які повинні тільки повстати.

Зосередження компенсаційної торгівлі.

Урядом і господарські кола Польщі обмірковують тепер проект спеціальної інституції для компенсаційних товарних оборотів із закордоном. Проти цієї інституції, якої існування в скорому часі як уряд так і „Левятан“ вважає необхідністю, підносять у таборі противників цілу низку закидів. Вони висувають перш усього побоювання, що компенсаційна інституція принесе зі собою монополію заграничної торгівлі, що заважатиме приватній ініціативі, а ще найменше скривить слабкий елемент серед купецтва. Згідно з останніми проектами агадані інституція мала би повстати при Держ. Експортному Інституті. Цю вістку перенить урядова „Газ. Польська“.

Хто в Польщі найліпше платить?

Це питання порушило на пресовій конференції ген. дир. Банку Госп. Краєвого Мацішевський. Згідно з його релізіями найкраще винаються зі своїх зобов'язань банки, а найгірше хлібороби, точніше дідачі.

Англія і польські бекони.

Після імперіальної конференції в Отаві у великій мірі занепокоєні в Польщі експортери беконів, рахуючись з поважною редуцією вивозу цього артикулу до Англії. Директор Союзу беконярів Гайна оголосив тепер в „Курєр-і Познанський“ статтю, в якій доводить, що наразі ледви чи можна думати про те, аби Канада могла використати призначений їй Англією контингент беконів. Через те він думає, що збут європейського, а разом з тим польського бекону в Англії не зменшиться.

Димісія мадярського уряду.

БУДАПЕШТ, 22. 9. ПАТ. Димісія уряду за-скочила політичні кола тому, що Карої сказав був мін. тижня, що кризи в урядовій партії нема. Невдоволення з уряду Карої у відомій аграрній партії збільшилося наслідком ост. невдач партії при доповняючих виборах і з причини побіди аграрної опозиції. Карої хотів випередити сподівану атаку на пленумі партії та подався до димісії. Сьогодні регент нараджується з провідниками партії.

БИТВА З БЕЗРОБІТНИМИ.

ЛІВЕРПУЛЬ, 22. 9. ПАТ. Вчора ввечером були тут демонстрації безробітних. Кількатисячна юрба безробітних двічі зводила формальну битву з кіноною та пішою поліцією. Було ранених ок. 20 людей, також 1 інспектор поліції. Здемолювали багато крамниць. Арештували 50 демонстрантів. Щойно о коло півночі трохи заспокоїлося, та в місті далі кипить. У суботу та неділю були теж заворушення в Біркенгеді. Вся ліверпульська округа є тепер тереном безперервних заворушень безробітних, яких по-става з дня на день грізніша, а положення розпучливіше. Ліверпуль положений серед робітничих верств на 40 проц. безробітних. У само-му Ліверпулі та кількох сусідніх фабричних містах безробітних є до пів мільона.

СТАРШИНИ РАЙХСВЕРИ НА БІЛЬШОВИЦЬКИХ МАНЕВРАХ.

МОСКВА, 22. 9. ПАТ. На маневрах білоруської військ. округи біля Смоленська є 5 вищих старшин райхсверів і 4 старшин італійської армії. Вони спеціально приїхали до СРСР.

ВИПОЗИЧАЛЬНА КНИЖОК

при Українській Книгарні й Антикварні у Львові, Рутавського 22. поручає на дуже догідних умовах всі новості на українській мові.

Нипозичальня відчинена без-перерви від 9. год. рано до 7. год. ввечером. 509 1—10

ЗМІНА ФРАНЦУСЬКОГО КАБІНЕТУ?

ПАРИЖ, 22. 9. ПАТ. „Ле Пері Бле“ твердить, що після виборів до сенату наступить зміна кабінету. Прем'єром став би Шотан. Еріо остав би й далі міністром закорд. справ, Ляваль перейшов би до справедливості, Тардіє одержить теку міністра військових справ, Пієтрі козьоні, Мартен був би й далі міністром фінансів.

Є теж чутки, що бувш. президент республіки Думєрг, якого вибір до сенату, як кажуть, є запевнений, одержав би керму будучого уряду, а тека м-ства закорд. справ остала б і далі при Еріо.

ХТО ВИГРАВ НА ЛЬОТЕРІ?

ВАРШАВА, 22. 9. ПАТ. Сьогодні при тижневій клас. льотерії головніші виграні впади на такі числа: 20.000 зол. — 107.914, 5.000 зол. — 15.253, 52.199, 113.880, 158.815, 3.000 зол. — 1.714, 43.953, 83.332, 108.510, 123.509

НОВИНКИ

— Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. П. пов. Тел. 54-46. 1880-2

— Одинока українська пральня чистить хемічно, фарбує всяку гардеробу. Прання коваїрців 20 сот. Е. Говникович, Львів, Домініканська ч. 4. 485 3—10

— Найкращі і найдешевші дзвони, образи, фани, фелони, евангелія, чаші, світло, каділо і інші церковні річі дістанете тільки в „ДОСТАВІ“, Львів, Руська 20, Перемишль, Косцюшка 5, Тернопіль, Писудського 6. „ДОСТАВА“ є однією українською кооперативною, що вироблює і продає церковні річі і тому українці повинні тільки тут купувати. 393 8—10

— Поблагословлення престолу і дзвона в Успенській церкві. В неділю 25. ц. м. в год. 12. вполудне відслужить Преосв. еп. д-р Іван Бучко Службу Божу в Успенській церкві. Підчас Служби Божої співатиме хор під управою проф. Орленка-Прокіповича. По Службі Божій поблагословить Преосв. Бучко престіл у каплиці Трьох Святителів, а потім ще й дзвін, призначений для церкви в селі Шустці на Підляшші.

— Українською робітню біблії і сумонь у Станиславові основує Т-во ім. княгині Ольги.

— Звільняють нотарів. Комісія з Воведського Уряду Здоров'я у Львові, якій доручили перевірити стан здоров'я деяких нотарів, має закінчити свої праці в найближчих днях. Як зачувати, перед комісією стануло досі 7 нотарів, у тому 2 зпоза Львова. Всіх їх комісія визнає тривало нездібними до дальшої праці. Такіж комісії у Станиславові й Тернополі ведуть теж перевірку стану здоров'я старших віком нотарів, але про висліди тої перевірки нема покищо ніяких вісток. Тут треба замітити, що перевірка комісії — це тільки вступне зарядження. Звільнити нотаря можна тільки шляхом оречення апеляційного суду, від якого можна ще зрештою апелювати до Найвищого Суду.

— Нова тарифа для таксівок у Львові. Після вислухання опінії міської ради у Львові й торговельно-промислової палати, віцепрез. Іжик затвердив нову тарифу для авт-візників на терені Львова: 1) за 1-ий кілометр 1 зол., 2) за кожних дальших 250 м. 15 сот, 3) за кожну годину постою без огляду на пору 2 зол. Одночасно ця тарифа анулює дотеперішні дві денні тарифи, нічну тарифу й усіх додаткових оплат (за клаунки, до гол. двірця, за 4 особу і т. д.). Воведство цю тарифу затвердило з тою одною зміною, що дозволило виключно в нічний порі від 12. год. вночі до 6. ранку брати ричалтову оплату по 50 сот. від км. Ця тарифа обов'язує від 1. листопада ц. р.

— Частинне перенесення базару. З огляду на ремонт будинку ратуша у Львові торгівля молодими і хліборобськими продуктами частинно перенесена з Ринку на краківський майдан.

— 50 проц. боніфікації для податників. Магістрат м. Львова пригадує платникам, що речинець користання з 50-проц. боніфіката, при сплаті задеглогостей, які повстали перед 31. березня 1931. у податках і гром. оплатах, минає 30. вересня 1932. Тому платники повинні заплатити податкові задеглогости перед 30. вересня, бо при пізнійшій сплаті тих задеглогостей прислужуватиме вже лише 25-процентна боніфіката.

Рівночасно магістрат вимагає платників, щоб платили й усіх інших задеглогости, бо від 1. жовтня виказуватиме задеглогости скарбовим урядом для стягнення їх шляхом екзекуції, а це спричинить екзекуційні кошти.

— Італійський страйк в „Армі“, львівській фабриці при вул. Бема ч. 3, вибух з причини невиплати задеглогостей робітникам. Около 100 робітників обсадило варетат праці, не підіймаючи ніякої роботи.

— Польський католицький зїзд у Львові, що тривав три дні, закінчив нині, в четвер, свої наради. У зїзді брало участь до 300 осіб зі стану світського й духовного. Зїзд цей був у дійсності інструкторським курсом для католицької акції на терені львівської римо-кат. архидієцезії. Незалежно від того курсу відбулася під про-водом архієпископа Твардовського окрема замкнена конференція, в якій взяли участь тільки священники з львівської архидієцезії.

— Будівельна катастрофа у Львові. В камениці при вул. Яблонівській ч. 32, власність Дорі Бодєкової, ішов ремонт. Учора закладали нові бельки в одному помешканні. Коли на новозаложену підлогу авішшов робітник Михайло Грициняк, літ 21 з Черлян під Городком підлога завалилася під ним і він впав з висоти 1-го поверха, при чому засипало його румо-ша. Видобули його важко покаліченого й перевезли до шпиталю, а на місце катастрофи приїхала міська будівельна комісія.

— Три дні гинула на вулиці Стрийській у Львові біля домів ЗУПВ 90-літня Анна Подоляк. Покинута всіма, останками сил доводилася до стосу каміння та перележала три дні та три ночі. Ніхто не вважав потрібним заопікуватися нещасною, тому бабуса, з голоду, холоду та дощу, гинула на очах прохожих. Вкінці рятувальна стація відвезла Анну Подоляк до шпиталю, де вона в четвер померла.

— Отруївся лікар 30-літ. д-р Жигмонт Ром із Городежки. Причина: безсонність і наслідком того духове пригноблення.

— 15 сот. за отворення брами вночі — у Кракові. Ведені від кількох місяців переговори між власниками реальностей і дозорцями у Кракові в справі збірної умови довели між іншим до такого рішення: Обовязком дозорця дому є відчиняти браму вночі, за що він управнений побирати 15 сот. до півночі і 25 сот. по півночі.

— Самогубства. З Борислава повідомляють. Власник копальні Йосиф Шлезінгер наслідком злих фінансових відносин стріляв до себе з револьверу в голову. Шлезінгера перевезли в безнадійному стані до драгобицького шпиталю. В Бідогорському лісі найшли в калужі крові Франца Козловського, шлюсаря із Сигнівки Малої, який з невідомих причин стріляв до себе двічі з револьверу в груди. Після перевезення до львівського шпиталю Козловський помер, не відзискавши притомности.

— Відбирають гуртівні тютюну. „Вечур Варшавський“ повідомляє, що на нараді в Державній Тютюневій Монополії рішено відібрати гуртівні тютюну з приватних рук. У містах, де існують магазини, будуть утворені складниці, а дені урядовцями, а складниці будуть відібрані гуртівникам. Усіх гуртівень тютюну є в Польщі ок. 40.

— Знову розстріляли шпіона. Військовий сул окружний ч. 1. у Варшаві, як суд доразовий, після 2-денної розправи в днях 20. і 21. ц. м. за судив на кару смерті вояка Ероніма Висоцького з 1. радіо-телеграфічного полку за шпіонажу в користь одної з сусідніх держав. Тому, що президент Висоцького не помилював, його вчора розстріляли.

— Знижка чи злижка цін цукру? Вспереч пресовим звісткам про бучітню задуману знижку цін цукру, який „кшепі“ лише цукроварників, — у варшавських крамницях зазначилася злишка цукрових цін. Показується, що при гуртовій продажі цукор не подешевів, а подорожів, бо Банк Цукровництва перекинув на консументів останні оплати на безробітних. Цікаво, чи дальше йтиме така метка рекаєма „цукор кшепі“, коли прилядні опінія в один голос стверджує, що аже дотеперішні ціни неможливають купно цього „ділющего“ засобу.

— Сензаційний польський політичний процес. 10. жовтня ц. р. відбудеться у Варшаві цікавий політичний процес. Проф. Владислав Ступінькі, відомий польський публіцист, в останньому часі спіаробітник вилєнського санацийного „Сло-ва“ (посла Машкевича), назвав раз шлеського воеводу Гражинського „найбільшим шкідником Польщі“. Ступінькі мав тут на увазі політику Гражинського на Гор. Шлеську, яка відбизилася відгомном і на жєневському ґрунті. Воевода Гражинський вичотич процес Ступінькім за образу честі, на що цей останній заявив свою готовість перенести доказ приади. В характері свідків виступлять м. і. маршал шлеського сойму Вольні і і чільні польські опозиційні достояники.

СПОРТ.

Львів. Тризуб — Дніпро 5:1 (1:1). Змагання Тризуба з Дніпром покінчилися сподівано високою перевагою наймолодшої дружини субреферату. 99-процентного кандидата на цюгорічного мистця М. С. С. Тризуб перевищує майже всіх своїх суперників амбітністю і добрим стартом до м'яча, а ті прикмети найчастіше приносять перемогу в копанні м'яча. Дніпро дорівнював своєму протизахисній тільки в першій половині, зате в другій половині обмежився до розпучливої оборони. Гра доволі гостра, а „визначалися“ в цьому Краєвський і Ярощ з Тризуба. Суддявав добре п. Дириль. По тій аеромові Тризуб висунувся на чолі таблиці, перед Чорноморцем і Сокола IV.

СТАНІСЛАВІВ. Пролет — Раз-Два-Три 3:0. Певна перемога української дружини над кандидатом до аеро до класу Б у станіславській окрузі.

ЧЕРНІВЦІ. Довбуш — Польонія 5:4 (3:2). В суботу 17. ч. м. розіграв черновецький Довбуш перші змагання за мистецтво І ліги Буковини на рік 1932-33 з Польонією і виграв ті змагання по тяжкій боротьбі 5:4. Гра Довбуша була гарна, перемога заслужена. З граців його вибиравали Антосяк і Кульчицький, в кількох моментах також Цопа. Слабше грали Лесько і в другій половині Буш. Усі інші в загальному добрі. Суддя Кліглер справедливий.

ТЕННІСОВІ ЗМАГАННЯ.

Теннісові змагання між нашими чільними гравцями ЛКС та УССК з одної сторони й жидівським клубом К.

Т. 24 з другої сторони відбулися в суботу 24. ч. м. 2.30 попол. та в неділю в год. 9-й і 2-й попол. Змагання заповідаються дуже цікаво. К. Т. 24 виступить із Альтшлером та Лянтнером на чолі ЛКС та УССК виставлять також найсильніший склад. Змагання відбулися на токах ЛКС при вул. Войтівка. Порядок стріч такий:

Субота, 24. IX. год. 14.30: Догілевський — Федяк, год. 16.30: Лянтнер — Рожанковський Ярослав, год. 16.30: Айснер, Левенгерц — Сасик, Дрогомирський.

Неділя, 25. IX. год. 9.30: Айснер — Дрогомирський, год. 10.30: Шоціна — Дмоховська, год. 11.30: Лянтнер, Альтшлер — Кульчицький, Рожанковський Яр., год. 14.30: Левенгерц — Кульчицький, год. 15.30: Займаїна, Лянтнер — Струмінська, Рожанковський Яр., год. 16.30: Альтшлер — Сасик.

ВІЗІД УКРАЇНИ ДО ЛУЦЬКА.

Перша дружина С. Т. „Україна“ у Львові відіжджає до Луцька, де в суботу і неділю (24. і 25. ч. м.) розіграє двоє товариських змагань з Гасмонеею і П. К. С.-ом.

Закінчення дужань.

Гаркавенко здобув другу нагороду.

У вівторок, у передостанньому дні турніру, Д'Олівейра держав так довго Гаркавенка у пельсоні, що він вкінці дав знак, що капітулює (54. мін.). Штекер поклав Кравцера у 36. мін.

В середу, в останньому дні турніру боровся опору Гаркавенко а Кравцера. Боротьба ця, ведена з обох сторін

незначитально фор, закінчився у 24. мін. перемогою Гаркавенка. Обом цим змаганням уклала публіка велику оцінку. Після того йшла друга фіналова боротьба — Штекера а Д'Олівейроу. В боротьбі цієї, ведення з обох сторін менше, чи більше брутально перебіг у 54. мін. Д'Олівейра, алаючи (ніж вдару) Штекера пельсоном.

На закінчення дужань відбулася роздача нагород. Першу нагороду у висоті 2.000 зол. одержав Д'Олівейра, другу нагороду в сумі 2.500 розділено по половині між Гаркавенко і Штекера, третю у висоті 500 зол. одержав Кравцер. Переможців публіка поцінувала горячими оплесками.

Після львівських дужань відіжджа Гаркавенко ще тої самої ночі в папиротних сиріах до Варшави, звідки вже завтра переїждить на дужання до Будапешту. Через те й відіжджа прийати, що мало відбутися в честь українського мистця в Ініціативі Спорт. Т.ва „Україна“.

БІРЖА.

Долар у приватних оборотах 8.90.

Пшениця краєва двірська, льоко Швабоцька 21.00—22.00, жито галицьке збірне 14.00—14.25.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосою“ платив кооперативам дня 22. IX. 1932 р. за масло експортне та десертне пріва 2.80 зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 0.90 зол., кону лень 4.60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.
П'ятниця, 23. IX. год. 7.30 веч. „Так здобувають жінок“.
Субота, 24. IX. год. 7.30 веч. „Так здобувають жінок“.

Театр Різнородностей.

П'ятниця, 23. IX. год. 7.30 веч. „Дивні Любки“ (Місґірі).

Кіна.

АПОЛЬО: „Ловишка княжна“.
АТЛАНТИК (давніше Лев) печинче.
КАСНО: „Погромники просторів“.
КОЛЬОСЕЙ: „Тересине кохання“ (Од. Чехова), ревія „Завтра буде ліше“.
КОПЕРНИК: „Пімста дилка“ (Ів. Петрович, Анні Ондра).
МАРУСЕНЬКА: „Пімста дилка“ (Ів. Петрович, Анні Ондра).
МІРАЖ: „Залід кохання“ (Амрі Гара).
ОАЗА: „Романс із поручником“ (Льоренс Тібет).
ПАЛЯС: „Година з тобою“ (Мор. Шеллі).
ПАН: „Дженні Ляйт“.
ПАСАЖ: „Зрадлива стріла“ (Гут Гібсон), „Трубадура пісня“ (Хозе Мохідо).
ПРОМІНЬ: „Десятьох із Паяка“.
СТИЛЕВЕ: „Мі хлопчик“.
УТІХА: „У таємному проваллі“ (Джек Готт), „Роскоші гостинності“ (Бастер Кітон).
ХИМЕРА: „Х. 27“ з Марленою Дітріх.

Закордонне радіо.

Субота, 24. вересня 1932.

Ляйпциг (259.3) 17.00 Орхестра, Братислава (278.8) 12.30 Концерт, Міяно (331.4) 11.15, 13.00, 17.00 Популярна музика, Брно (341.7) 22.20 „Коктейл“ оп. Бенацького, Штрасбург (345.2) 20.30 Вечір опереток, Гельсінґфорс (368.1) 18.30 Концерт, Букарешт (394.2) 20.45 Рум. музика, Білгород (430.4) 17.00 Славянські мелодії, 20.00 „Морана“ оп. Готовица, Рим (441.2) 13.00 Секстет, 17.30 Солисти, 20.45 „Самсон і Давид“ оп. Сен-Сенска, Прага (488.6) 19.00 Вес. програма, 20.00 Концерт Ів. Штрауса, Відень (517.2) 11.30 Гайгерова капеля, 16.45 Концерт, 19.35 Співа, Арм. Токатян, Мінхен (532.9) 16.10 Гітара, 17.00 Жовтєве свято, 18.30 Німецькі мистці, Харків (937.5) 10.00, 15.00 Концерт, 11.00 Концерт для дітей, 16.35 Гумор і сатира, 19.00 Камеральна музика, 24.00 Комунікати, оп. арії.

Львівське радіо.

Субота, 24. вересня 1932.

11.58 Час, 12.10 Огляд преси, 12.20, 12.45, 15.10 Грамофон, 12.40 Метеорологічний комунікат, 15.00 Господарський комунікат, 15.30 Військові вістки, 15.40 Авд. для дітей „Феліось музика“, 16.05 Авд. для хорих, орхестра, 16.48 Серед книжок, 17.00 Концерт, 18.00 „Навіть Бог міряв, як створював світ“ відч., 18.20 Танк музика, 19.10 Весеління, 19.35, 21.50 Прес. радіо, 19.45 „Діг्रेसійність у людській алації“ фелд., 20.00 Легка музика (орхестра, співа), 20.55 На овалі, 21.05 Концерт, 21.55 Комунікати, 22.05 Шопенові твори, 22.40 Спортові вістки, 22.50 Концерт мініатюристи.

ОПОВІСТКИ

За оголошення пеланції не відповідає

Звичайні Загальні Збори Кружка „Р. Ш.“ в Перемишлі відбулися дня 1. жовтня 1932 в домі читальні „Просвіти“ в год. 5.30 вечором з таким денним порядком: 1. Отворення Зборів, 2. Відчитання протоколу з попередніх Зг. Зборів, 3. Заг. Старшини Кружка „Р. Ш.“ 4. Заг. Контр. Комісії з внесенням на звільнення Старшини, 5. Вибір Старшини, 6. Вибір делегатів на Заг. Зізід „Р. Ш.“, 7. Внесення і запяти. В разі браку відповідного числа членів вимаганого до прависильності ухвал відбулися Заг. Збори без огляду на число приваних членів о год. 6-й вечором того самого дня з тим самим порядком нарад — Старшина Кружка „Р. Ш.“ 514 1—1

Позір Долицини! Окруже віче в с. Вільхівці для сусідніх сіл відбується в неділю по Службі Божій дня 25. вересня 1932, а в Струтині Нижній у вівторок 27. вересня 1932 р. На обох вічах реферуватиме посол Великанович справи: 1) Праця Укр. Парл. Репрезентації; 2) Наше освітнє й економічне положення.

Болехів 3. жовтня 1932 р. Повітовий Зізід для справ: 1) Організаційних; 2) Польське задоволення.

Основні Загальні Збори Пекарні „Я-кір“, кооператива з відповідальністю у ділами, відбулися в суботу дня 24. вересня 1932, в домі Т-ва „Зоря“ при вулиці Вірменській ч. 25 о год. 5. попол. Порядок нарад: Відкриття. Вибір Надзирної Ради і Управ. Внески і запяти. — Задача: Ці Збори є продовженням і закінченням Загальних Зборів з дня 17. IX. ч. р., які перервано по причині пізної аорі і невиконання порядку нарад та відложено їх на день 24. IX. 1932 — Ініціат. Комітет. 513 1—1

Конкурс. Муз. Т-во ім. М. Лисенка у Львові розписує отсим конкурс на стипендію ім. О. Мишуги для кандидатів сольного співа. Подання вносити до 1-го жовтня 1932. — Вийд. 512 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення пеланції не відповідає

2 СЛУЖБИ БОЖІ (мольова і дутова) з панахидою на мужський хор півдани О. Пашкевича в цілі зол. 4.— до набуття в книгарні ім. Шевченка. 2—5

АНГЛІЙСЬКОГО лекції. Ціни приступні. Зголошення до Адм. „Діла“ під „Англія-ка“. 453а 3—3

ЗА 15 ЗОЛ. шиемо суконки-мундурки для ланічок. Фірма М. Козловська, робітня суконь — школа крою, Акалеміна 22. 478 3—4

ТОРБИ ШКІЛЬНІ, пенки, портфелі, гаманці поручає, наараває найдешевше Заведення Ринарсько-Галинтерійне Н. Барера, Сикстуська 2. 370 х

МЕДИК шукає приміщення при родині Дорожинській, Городенка. 511 1—2

КАНДИДАТ адвокат, шукає місця з адвоката. Зголошення в Адм. „Діла“ під „Кандидат“. 499 2—3

УМЕБЛЬОВАНА кімната для панів академиків з харчем або без до винайму баньки техніки й університету. Ієрфецька, вул. Тереса 2 „С“, І. п. 495 2-2

ВІСНІ ПЕРА направляє найдешевше „Pecyzja“, Рутівського 10 (у брамі).

ПОВАЖНЕ підприємство пошукує по всіх містах і містечках, як і на кожну дільницю Львова, метких та інтелігентних заступників (панове і пані). Зголошення під „Постійна праця“ до Адм. „Діла“. 3—6

ДЛЯ СТУДЕНТОК мешкання комфортно-не з удержанням. Сикстуська 58 А, І. п. м. 6. 507 1—2

МАРТА СВИДЕРСЬКА уродж. 1909 у Почапинцях пов. Тернопіль, уважально згублену книжку Каси Хорих.

СТУДЕНТ уніа, шукає заняття як інструктор, диригент орхестри, режисер у Львові або на провінції. Відповідь під „Студент“. 517 1—1

КУЗЬМИНА ПЕТРА, агронома, прошу подати свою адресу: Ясенця к. Підбожан Ч. С. Р. Олександр Войтович. 1-1

КОНЦИПІЕНТ адвокатський, рутинований шукає заняття. Зголошення: Канцелярія авд. Долинського, Золочів, для д-ра Третьяка. 510 1—2

ДЛЯ СТУДЕНТОК поній з удержанням винайму. Зиблицька 44, І. поверх. 508 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Д-р Едмунд Марґель

вернувся і ординує у нервових і внутрішніх недугах від 9—12. і від 3—6. ГЛИНЯНСЬКА 4. Тел. 63-30.

УСІ АПАРАТИ ДО ЕЛЕКТРОЛІЧЕННЯ.

Подяка.

Усім кривиякам, друзам і знайомим, що взяли участь у похоронах жєни моєї бля. п. Марії Літинської і з нагоди її смерті висловили мені устно чи письменно спочування, складова очини щирі і сердечну подяку.

Іван Літинський.

Добріне горішньо-шлеське ВУГІЛЛЯ.

Букове дерево сухе на 4 рубане доставляє

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ, ЛЬВІВ. Замовлення приймає Бюро ЛЬВІВ, РИНОК 36, ІІ. ПОВ., Тел. 96-85, та всі 4 львівські склади, а саме: І) Ринок 36, ІІ) вул. Личаківська 155, ІІІ) пл. Більчевського 3 та ІV) вул. Городенська 23.

Власні склади вугілля та дерева на залізничній доріжці.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

Спогади І. ІІ. і ІІІ. часть

Ціна 8— золотих — без пересилки.

ПАПЕРЦІ І ТУТКИ-ПОВНОВАТКИ

„КАЛИНА“

ДОБІРНІ, ДЕШЕВІ

та вироблені в українській : кооперативній фабриці. :